

't VERSCHIL

+++++ Een uitgave van Prisma +++++ 11 november 2023 +++++

Ploegen met een ezel

*Samen werken in een
veranderend klimaat*

MET BIJDAGEN VAN RED EEN KIND, TEARFUND, WOORD EN DAAD EN ZOA

Klimaatverandering in de Filipijnen en Zimbabwe

'We moeten zélf het goede voorbeeld geven'

Ploegen

Ploegen met een ezel? De ezel wordt toch gebruikt om water te halen vanuit een verderop gelegen bron? Ploegen doe je toch met ossen? Dehab Kiran, een Oromo-vrouw uit Ethiopië, heeft geen keus. Haar koeien zijn door de aanhoudende droogte dood gegaan. Met een os kan ze in haar eentje ploegen, met een ezel heeft ze extra hulp nodig. Bovendien kunnen haar kinderen nu geen water halen met de ezel. Klimaatverandering, vooral veroorzaakt door geïndustrialiseerde landen als Nederland, wordt als eerste gevoeld in arme landen in de vorm van extreme droogtes en steeds grotere overstromingen. Je kunt er wanhopig van worden. Maar je moet ook omgaan met die veranderende omstandigheden. Daar worden creatieve en innovatieve oplossingen voor bedacht.

In deze bijlage kunt u over hoopgevende voorbeelden lezen. De christelijke ontwikkelingsorganisaties Red een Kind, Tearfund, Woord en Daad en ZOA zien het als hun taak om dit soort projecten en programma's te stimuleren en te faciliteren. Ook al zijn het op wereldschaal kleine oases in de woestijn, het is een zaak van levensbelang! Zonder daarbij te vergeten dat wij aan onze Nederlandse kant de opdracht hebben om onze uitstoot aan broeikasgassen veel en veel kleiner te maken. Laat Dehab niet meer met een ezel ploegen!

Charlotte Ariese en Menno van Hulst, PRISMA

Colofon

Dit is een bijlage van Prisma in samenwerking met ND Zakelijk. 't Verschil verschijnt exclusief bij het Nederlands Dagblad. Dit product valt buiten de verantwoordelijkheid van de hoofdredactie van het Nederlands Dagblad. Prisma is een koepelorganisatie die een twintigtal christelijke organisaties verenigt die wereldwijd actief zijn in ontwikkelings samenwerking en diaconaat. Aan deze uitgave over klimaatverandering werkten mee: Red een Kind, Tearfund Woord en Daad en ZOA.

Coördinatie Charlotte Ariese, Menno van Hulst
Eindredactie Esther van Lunteren
Vormgeving Judith Fokker
Coverfoto Lieuwe Siebe de Jong (ZOA)

TEKST HILDE KOOIJ-TROMP +++ BEELD MARGREET NOORDHOF

Er zijn veel landen in de wereld waar het voor ons Nederlanders ondragelijk warm is. Maar wat als zelfs de plaatselijke bevolking de oplopende hitte niet meer aan kan, en ze hun ventilators massaal inruilen voor airco's? Twee partners van Woord en Daad en Tearfund aan het woord: 'De hoop ligt in onszelf als mensen.'

Het is aan het einde van de werkdag als het interview plaatsvindt. Het heeft die middag flink geonweerd en geregend, maar dat is volgens dominee Hector Araña gebruikelijk in het regenseizoen. Araña is directeur van AMG Filipijnen, een christelijke ontwikkelingsorganisatie met projecten gericht op onderwijs en agrarische bedrijfsontwikkeling die wordt ondersteund door Woord en Daad. In zijn land, dat zich grotendeels bevindt in de tyfoongordel, zijn onweer en storm niet iets om je zorgen over te maken. Veel spannender is volgens hem het weerfenomeen El Niño, die binnenkort door meteorologen wordt verwacht. Een natuurverschijnsel dat het zeewater in de tropische Stille Oceaan flink doet opwarmen. Dit zorgt op sommige plaatsen voor veel regenval, en in de Filipijnen juist voor droge perioden. Kortom, de Filipijnse bevolking is wel iets gewend, maar volgens Hector wordt het weer de laatste jaren grilliger: 'Veel inwoners zijn afhankelijk van de landbouw. Vanwege de klimaatverandering wordt boeren steeds moeilijker. Vroeger konden we plannen maken, we wisten wanneer het regenseizoen kwam. Tegenwoordig blijft een regenseizoen weleens uit en daardoor mislukt de oogst. Soms lijkt de oogst te lukken, maar komt er een grote tyfoon waardoor de planten wegstromen.' Geen oogst betekent geen inkomen, en de gevolgen daarvan zijn op de lange termijn voorspelbaar: geen geld voor eten, geen geld om je kinderen naar school te sturen ... Araña: 'Sommige tyfoons zijn zo verwoestend dat mensen hun dierbaren verliezen. Je verliest je hoop.'

EXTREME REGENVAL EN JAREN VAN DROOGTE

Joseph Chakandinakira, sinds 2010 projectcoördinator bij FACT, dat wordt ondersteund door Tearfund, woont in een compleet ander werelddeel. Zimbabwe ligt op het zuidelijk halfrond, een land dat vroeger bekendstond als de graanschuur van zuidelijk Afrika, maar vandaag de dag in

het nieuws is vanwege voedseltekorten door droogte en verwoestende cyclonen. Als we Chakandinakira spreken, is hij onderweg naar huis. Hij parkeert zijn auto langs de kant van de weg en zoekt schaduw onder een boom. 'Het is hier in Zimbabwe heel erg warm. Anders dan het vroeger was. Ook hebben we te maken met cyclonen. Heb je gehoord van de cycloon Idai die in 2019 over ons heen raasde? Mensen verloren hun levensonderhoud, maar ook veel familieleden. Naast extreme regenval, kennen we eveneens jaren van droogte. Dit resulteert in werkloosheid, voedselonzeekerheid en een toename van ziekten en plagen. Die tasten de gewassen en onze dieren aan, maar ook ons mensen. Neem de ziekte cholera, die zich bij uitstek vermenigvuldigt bij warm weer en onvoldoende schoon drinkwater. Allemaal gevolgen van klimaatverandering.'

DE ABACA

Hector Araña en Joseph Chakandinakira ervaren ieder in hun eigen land levensbedreigende omstandigheden. Toch delen ze tijdens het interview veel liever over de hoopvolle klimaatprojecten die zij aansturen. Araña vertelt dat de organisatie AMG Filipijnen wordt gesteund door Woord en Daad. 'Wij ondersteunen hier arme gemeenschappen zodat deze mensen uiteindelijk voor zichzelf kunnen zorgen. We hebben bijvoorbeeld sponsorprogramma's voor kinderen en projecten waarbij we mensen helpen om in hun levensonderhoud te voorzien.' Als voorbeeld noemt Araña het verbouwen van de plant abaca: 'Met de vezel van deze plant worden touw, theezakjes en papiergegeld gemaakt. Een prachtig alternatief voor plastic en kunststof. De vezel is voor de boeren een mooi product om te verkopen.' En de plant biedt meer. Araña: 'De abaca heeft schaduw nodig om te groeien. Daarom worden er ook bomen geplant, dat moedigt de overheid aan. Op deze manier ontvangt de gemeenschap geld én helpen we mee in de bestrijding van

CECILIA UIT ZIMBABWE LEERDE GROENTEN TE DROGEN EN TE VERKOPEN IN SEIZOENEN WAARIN GROENTEN SCHAARS ZIJN.

klimaatverandering.'

De Afrikaanse organisatie FACT heeft twee projecten in Oost-Zimbabwe (Chimanimani en Buhera), gefinancierd door Tearfund Nederland. Joseph Chakandinakira: 'Bij een project met zelfhulpgroepen moedigen we gemeenschappen aan om op een duurzame manier hun akkers te verbouwen. We adviseren bijvoorbeeld een

'Jongeren raken ontmoedigd, omdat ze te maken hebben met afnemende kansen.'

graansoort te kiezen die onder meer beter bestand is tegen de hitte. Daarnaast dringen we erop aan te mulchen (het gebruik van verschillende organische bodembedekkers, red.) en de grond minimaal te bewerken. Ook hebben we op sommige plekken een irrigatiesysteem op zonne-energie geïnstalleerd. Allemaal pogingen om water te besparen.' Een van de deelnemers aan het project is Cecilia. Chakandinakira: 'Ons project heeft haar leven totaal veranderd. In de zelfhulpgroep krijgt ze onderwijs, bijvoorbeeld over het belang van waardetoevoeging. Zo leerde Cecilia groenten te drogen en te verkopen in

seizoenen waarin groenten schaars zijn. Daarnaast biedt de groep haar mogelijkheden om een lening af te sluiten, omdat ze als groep geld sparen.'

KWETSBARE, JONGE VROUWEN

Met het andere project richt FACT zich vooral op de jeugd, en dan met name kwetsbare, jonge vrouwen. 'De jeugd voelt direct de gevolgen van de klimaatverandering, maar de bedachte interventies passen niet altijd bij hen', vertelt Chakandinakira. 'Veel jongeren, ook de schoolverlaters, raken gedesoriënteerd als ze worden geconfronteerd met afnemende kansen. Er is weinig werkgelegenheid en als gevolg daarvan besteden veel jongeren hun tijd aan uitgaan en komen ze in aanraking met drugs en alcohol. Sommige vrouwen besluiten op zeer jonge leeftijd te trouwen met oudere mannen, zodat ze geld ontvangen, maar de financiële steun is nooit van lange duur. Daarom helpen wij deze jongeren, door ze bijvoorbeeld te leren ondernemen. Zo kunnen ze hun eigen bedrijf beginnen.' De gevolgen van de klimaatverandering ervaren beide mannen dagelijks. Hector Araña vertelt dat het steeds moeilijker wordt om die te bestrijden. De middenklasse vervuult bijvoorbeeld ventilatoren voor airco's om de hitte te verdragen, en de auto is een koeler vervoersmiddel dan lopen in de hitte. Maar toch is er volgens beide mannen hoop. Joseph Chakandinakira: 'De hoop ligt in onszelf als mensen. Onze activiteiten zijn de belangrijkste drijvende kracht achter de klimaatverandering. We kunnen het ook zelf omkeren, maar dan moeten we ons gedrag veranderen.' Araña: 'Het is moeilijk om de mentaliteit, die vaak berust op tradities, bij mensen te veranderen. Daarom is het belangrijk om de mensen te onderwijzen en om zelf het goede voorbeeld te geven. Daarnaast moeten we positief zijn. Positief over het feit dat we er zelf iets aan kunnen doen.'

DE BIJBEL EN HET KLIMAATPROBLEEM

Voordat Hector Araña in 2009 directeur werd bij AMG Filipijnen, werkte hij als dominee. Hij vertelt: 'Ik moest mijn pastorale werk opgeven, want het was te veel om beide taken op te pakken. Maar omdat AMG een christelijke organisatie is, kan ik alsnog de liefde van onze Heer met de mensen delen. Zelfs met veel meer mensen, omdat AMG in een groot gebied in de Filipijnen werkzaam is.'

Als dominee deelt hij daarom ook graag zijn bijbelse visie op het klimaatprobleem: 'In de Bijbel kun je lezen dat God de hemel en aarde systematisch schiep. Er zit een doordacht ontwerp achter. Zo rustte Hij op de zevende dag. Dit doen wij mensen niet meer; we putten de aarde uit. Wij als christenen moeten terug naar het plan van de Heer en ik ben ervan overtuigd dat het niet te laat is. Er is tijd om de aarde te herstellen.'

Weerbaar in een veranderend klimaat

TEKST JANET DE VOS +++ BEELD SERRAH GALOS / SERAPHIN NAYITURIKI

NABIJE VRIEND

Nabije vriend, kind van dezelfde vader,
wij, die als leden van een lichaam zijn,
een spiegelbeeld, maar beiden soeverein,
ik aarzel telkens als ik jou benader.

Hoe kan ik weten wat ik geef of neem?
Het lijkt of wij in duizend draden hangen,
dit harde web waarin wij zijn gevangen,
een wereldwijd en goddeloos systeem.

Een diepe zucht, mijn vriend, vergeef het mij:
de trots, de hebzucht en de hovaardij
waarmee ook ik mijn naaktheid heb bekleed.

Ik leg mij in jouw hand, rust jij in mij?
Zo vind ik jou terug. En dichterbij
dan ooit: dit is ons lichaam, neem en eet.

VERRE VRIEND

Ik zie je voor me, maar ik zie je niet,
mijn verre vriend in afgelegen streken.
Hoe meer ik in de diepte heb gekeken,
hoe meer het vergezicht van kleur verschiet.

Is het de droogte die jou overviel
waardoor jouw akker doodbleef, openscheurde
en rimpels in mijn wangen bracht? En kleurde
jouw angst de onbestemde grijsheid in mijn ziel?

Wie overziet de afstand en wie meet
de mijlen onrecht? Wat kan ons verbinden,
of tasten wij nog rond, als in den blinde?

Ik proef jouw tranen als ik mango's eet,
in ieder kleed tracht ik jouw kleur te vinden
en al mijn T-shirts ruiken naar jouw zweet.

RIKKERT
ZUIDERVELD

Voedseltekorten, massamigratie en conflicten. In kwetsbare landen worden de gevolgen van klimaatverandering pijnlijk zichtbaar. Met landbouwprojecten maken ZOA en Red een Kind de bevolking weerbaarder tegen deze effecten. Daardoor verbetert hun leven nu en krijgt hun toekomst perspectief.

'Irak is een van de vijf kwetsbaarste landen als het gaat om klimaatverandering. De vlakten van Nineve, beroemd uit het boek Jona, hebben bijvoorbeeld te maken met toenemende bodemerosie en droogte. De belangrijkste rivieren, de Eufraat en de Tigris, drogen op en het land kampt met extreme hitte, droogte, verzilting en zandstormen.' Aan het woord is Shaun Snoxell. Hij ontwerpt, ontwikkelt en implementeert voor ZOA projecten voor voedselzekerheid en levensonderhoud in Irak. Door de bevolking duurzame landbouwtechnieken te leren, maakt ZOA hen weerbaarder tegen de gevolgen van klimaatveranderingen, die ook invloed hebben op de turbulente politieke en economische situatie in het land.

DICHT BIJ HUIS

Shaun Snoxell: 'In Irak werken veel vrouwen in de landbouw; dicht bij hun huis en familie. Wij leiden vrouwelijke trainers op die deze vrouwen leren werken met Climate Smart Agriculture (CSA). Ze leren welke gewassen bijvoorbeeld resistent zijn tegen droogte, we leggen irrigatiesystemen aan, en met zogenoemde "women's gardens" kunnen vrouwen dicht bij huis voedsel verbouwen.' Ook het Advanced Agriculture for Sustainable Potato Cropping-project is volgens Snoxell een mooi voorbeeld waarmee de weerbaarheid van de lokale bevolking tegen klimaatverandering vergroot wordt. 'We leren boeren technieken om aardappels duurzamer te telen met gewassen die beter resistent zijn tegen droogte, meststoffen en druppelirrigatiesystemen. Dat zorgt voor een betere oogst. Door de afspraken die we gemaakt hebben met chipsfabrieken krijgen boeren een betere prijs voor die oogst. Die aanpak heeft grote voordelen voor boeren. Zo gebruikte een van de boeren veel diesel om water op te pompen. Dankzij onze irrigatietechnieken heeft hij 5000 dollar bespaard op diesel en gebruikt hij 90 procent minder water.'

SCHAARSTE

Snoxell: 'Omdat Irak veel te maken heeft gehad met

OMDAT MEER DAN 90 PROCENT VAN DE BEVOLKING IN BURUNDI IN DE LANDBOUW WERKT, HEBBEN DE GEVOLGEN VAN KLIMAATVERANDERING OP VRIJWEL IEDEREEN EFFECT.

conflicten en crises is klimaatverandering niet ieders prioriteit. Door voordelen letterlijk te laten zien – bijvoorbeeld op demonstratieboerderijen – adopteren boeren toch de meer duurzame manier van landbouw. Dat is belangrijk, want klimaatverandering heeft ook politieke en sociale gevolgen, zoals massamigratie. In Irak trekken veel boeren naar de stad. Klimaatverandering kan bovendien leiden tot schaarste, en schaarste tot conflict. Als mensen weerbaarder zijn, sluiten ze zich minder snel aan bij terroristische groepen.

Voor de toekomst heeft Irak volgens Snoxell politieke stabiliteit nodig: eerlijke leiders die goed omgaan met grondstoffen en water. Ook is er – en dat is een parallel met het Westen – gedragsverandering nodig. 'Mede door het Westen is klimaatverandering in Irak niet iets voor de toekomst of een politieke afweging, maar iets wat zich afspeelt in het dagelijks leven en grote gevolgen heeft. Irak is een land van nood, maar ook van kansen. Geïnspireerd door Jezus zet ik me in voor de meest kwetsbaren, de boeren op het platteland in Irak, om hun leven en toekomst te verbeteren.'

VISIE EN MOTIVATIE

Ook in Burundi ervaart de bevolking iedere dag de gevolgen van klimaatverandering. Michele Kaneza implementeert voor Red een Kind het PIP-programma bij boeren die er wonen. Dit programma leert hen weerbaarder te worden tegen de gevolgen van klimaatverandering én geeft hun nieuwe visie en motivatie. 'Droogte, overstroming en bodemdegradatie hebben grote invloed op de landbouw hier', vertelt Kaneza. 'Omdat meer dan 90 procent van de bevolking in Burundi in de landbouw werkt, hebben de gevolgen van klimaatverandering op vrijwel iedereen effect. Tegelijkertijd staan veel mensen in de overlevingsstand en is klimaatverandering niet hun eerste prioriteit. Mensen zijn meer gericht op de korte dan de lange termijn, en zien niet altijd in hoe hun handelen effect heeft op de omgeving.' Om dat te veranderen, heeft Red een Kind als pilot het PIP-programma geïmplementeerd in een regio, en rolt dat

volgens jaar uit in nog drie gebieden. PIP staat voor Plan Intégré du Paysan en is ontwikkeld door de Wageningen Universiteit. De deelnemers aan het PIP-project zijn de meest kwetsbare boeren en hun families.

Kaneza: 'Red een Kind helpt de families te visualiseren hoe hun situatie nú is en waar ze naartoe willen. Wij helpen hen een analyse te maken van hun krachten en kansen, maar ook van hun zwakten en bedreigingen. Op basis daarvan ontwikkelen de boeren een plan. Ze ontwikkelen hierdoor visie en raken gemotiveerd het echt anders te doen; ze zien kansen en willen investeren. Van 'ik kan er niets aan doen' verandert hun instelling naar 'ik kan echt iets bereiken'. We geven ook voorlichting over landbouwtechnieken, gewassen en watermanagement. Door betere oogsten stijgt het inkomen en welzijn van deze families én krijgen zij toekomstperspectief. De resultaten zijn boven verwachting.'

PAKHUIZEN

Michele Kaneza is trots op de oprichting van twee coöperaties door PIP-boeren. 'De PIP-aanpak zorgt voor meer opbrengst, meer dan we ooit hadden gehoopt. Door die opbrengst op te slaan in pakhuisen kunnen de boeren tot verkoop overgaan op het moment dat de prijzen stijgen. Daar profiteren niet alleen zij, maar hele gemeenschappen van. Zulke kleine veranderingen motiveren mij. Ik ben christen en mijn geloof helpt me. Ik wil mensen helpen, hun leven verbeteren. Ook al zijn het er maar één, twee of tien. Ooit wilde ik journalist worden, maar in plaats van verhalen op te schrijven, maak ik ze nu.'

Kaneza: 'Wij leren met het PIP-project veel van Nederland, bijvoorbeeld over watermanagement. Of Nederland wat van ons kan leren vind ik moeilijk te zeggen. Omgaan met klimaatverandering en veerkrachtiger worden is een lang proces. In Burundi, waar veel politieke en sociale problemen zijn, is het moeilijk om interventies op het gebied van klimaatverandering de aandacht te geven die ze verdienen. Duurzaamheid vraagt om gedragsverandering. Dat kost tijd en is een uitdaging voor iedereen, in elk land. Maar de PIP-aanpak bewijst dat het mogelijk is een verschil te maken!'

Van 'ik kan er niets aan doen' naar 'ik kan echt iets bereiken.'

Ooggetuigenverhalen

Vier generaties over 'hun' klimaat

Wist u dit: klimaatverhalen worden tussen al het nieuws het slechtst gelezen. Voor deze vier generaties uit alle delen van de wereld valt er weinig te lezen. De verandering van het klimaat is voor hen een dagelijkse werkelijkheid. Dit zijn hun verhalen.

BEELD ZOA

OPIEW CHAM (26) UIT DE STAD BONGA IN ETHIOPIË.

ZOA

*'Van kaal
landschap naar
vruchtbaar groen
woud'*

Als kind ziet Opiew Cham (26) het voor zijn eigen ogen gebeuren: stukje bij beetje verdwijnt het bos rond zijn stad Bonga, nadat daar honderdduizenden Zuid-Sudanese vluchtelingen zijn neergestreken. Zowel de lokale Ethiopiërs als de vluchtelingen gebruiken hout als brandstof en bouw materiaal. Het gevolg: het bos verandert in een kaal landschap dat wordt geteisterd door verzengende hitte, erosie en onvoorspelbare neerslag.

Geïnspireerd door de verhalen van zijn familie over hoe groen het ooit was, groeit bij Opiew het verlangen om de natuur in zijn omgeving te herstellen. Hij ziet zijn kans schoon als een deel van de vluchtelingen terugkeert naar Zuid-Soedan. Met fruitzaden, landbouw gereedschappen en een training van ZOA gaat hij aan de slag. In zeven jaar tijd is de woeste grond van drie hectare uitgegroeid tot een groene, schaduwrijke oase met verschillende fruitbomen, zoals papaja, mango, citroen, banaan, moringa en guave.

Opiew is niet de enige: samen hebben de inwoners van Bonga meer dan 200 hectare omgetoverd tot een groen woud waar apen, hyena's en vogels zich weer thuis voelen. Maar Opiew is nog niet klaar. Hoewel hij nu al een aardig inkomen haalt uit de verkoop van fruit, wil hij in de toekomst dé fruitleverancier worden van de hele regio Gambella. En tegelijk daarmee nóg meer bijdragen aan een beter klimaat.

RED EEN KIND

BEELD JEROEN VAN LOON

'Als er geen water is, doet Tabitha's maag raar'

Tabitha (10) woont samen met haar moeder en vier broers en zussen in Kitui, in het oosten van Kenia. Het grootste probleem waar deze gemeenschap tegenaan loopt, is de toenemende droogte. Ook Tabitha heeft hier last van. Het is haar taak om water te halen voor het hele gezin. Samen met de drie ezels die het gezin bezit, gaat Tabitha elke dag op weg om water te halen. Ze vult twaalf jerrycans, die ze op de rug van de ezels hangt.

De wandeling naar de drooggevalle rivier en het graven naar water kost veel tijd en is zwaar voor een jong meisje. Wanneer Red een Kind haar moeder vraagt of de reis gevaarlijk is voor Tabitha, zegt ze: 'Ja, ze kan onderweg slechte mensen tegenkomen.' Maar het gezin heeft geen keus en zal de lange tocht moeten blijven afleggen om aan water te komen.

Over de gevolgen van de droogte in het gebied zegt Tabitha zelf: 'Door de droogte heb ik honger. Als er geen water is en geen eten, dan doet mijn maag raar.' Toch maakt ze de wandeling naar de rivier vaak met plezier, 'want zo kan ik zelf ook water drinken!'

TABITHA (10) UIT KITUI IN KENIA.

BEELD WOORD EN DAAD

JUN CORTEZ IS VOORZITTER VAN EEN BOERENCOÖPERATIE IN HET DORP RIZAL, OP DE FILIPIJNEN.

WOORD EN DAAD

'Wat in mijn huis, mijn land gebeurt, heeft invloed op andere mensen'

'Ik ben Jun Cortez (53), voorzitter van een boerencoöperatie in het dorp Rizal op de Filipijnen. De coöperatie levert een bijdrage in het omgaan met klimaatverandering. Het normale landbouwsysteem is hier veranderd. Er is geen normaal regenseizoen meer en ook geen echte zomer. Wij telen abaca. Dat is een inheems gewas dat eerst verdwenen was. Dat was echt een verlies voor de boeren hier. Tot AMG (een partnerorganisatie van Woord en Daad) een programma ontwikkelde om de abacateelt terug te brengen.

Op de wereldmarkt is er veel vraag naar deze vezels. Helemaal nu de gevolgen van klimaatverandering zichtbaar worden, want het is een goed alternatief voor plastic. Abaca helpt niet alleen om het inkomen van boeren te vergroten, maar ook om de natuur te herstellen. Abaca heeft schaduw nodig, dus we moeten meer bomen planten op onze akkers. Zo leveren we meteen een bijdrage aan de bescherming van onze leefomgeving.'

TEARFUND

BEELD PICASA

'We hadden gezaaid voor de nieuwe oogst, maar de regen is uitgebleven'

'Mijn familie leeft al generaties lang van de landbouw. We verbouwen gewassen voor ons eigen voedsel, maar ook om te verkopen op de plaatselijke markt. Aan het woord is Dwan Apalopus (68) uit de Moroto-regio in Noord-Oeganda. De landbouw gaf ons wat extra inkomen en dat kunnen we goed gebruiken. Samen met mijn vrouw heb ik ook de zorg voor onze vijf kleinkinderen. Twaalf jaar geleden verhuisden we van een dorp zo'n tien kilometer van waar we nu wonen naar deze plek. De grond raakte daar uitgeput, hier hadden we iets meer mogelijkheden. De impact van klimaatverandering werd voor mij zo'n vijf jaar geleden echt zichtbaar. De regenseizoenen werden grilliger, onvoorspelbaar en intensiever. Een groot gedeelte van de oogst werd weggespoeld, en van wat overbleef, brandde een groot gedeelte weg in de felle zon. Vorig jaar verslechterde de situatie, en dit jaar is zo mogelijk nog erger. We hadden gezaaid voor de nieuwe oogst, maar regen is de afgelopen maanden uitgebleven.

Velen hier uit de buurt zijn inmiddels vertrokken naar elders, in de hoop dat het daar beter zal zijn. Dat zijn vaak de mensen die sterker zijn, die daar de kracht voor hebben. Wij blijven hier en leven op dit moment van de geboden noodhulp. We beseffen maar al te goed dat dat geen blijvende oplossing is.'

DWAN APALOPUS (68) UIT DE MOROTO-REGIO IN NOORD-OEGANDA.

'Door droogte is het leven op het platteland zwaar. Maar ik wil heel graag naar school, zodat ik verpleegster kan worden.'

**ROBINA (7),
OEGANDA**

'Het is hier zo droog en een teken van regen is nergens te bekennen.'

**PRISCILLA (48),
KENIA**

STRIJD MEE TEGEN DE GEVOLGEN VAN KLIMAAT- VERANDERING

**LEES HUN VERHALEN
SCAN DE QR-CODE**

'Ik heb ervaren dat God kracht geeft en ik kijk positief naar de toekomst.'

FILIPIJNSE JEMABETH (33) overleefde de tyfoon van 2013 en woont nu, 10 jaar later, in een overstromingsbestendig huis.

'Door de bizarre droogte is bijna al ons vee gestorven en de rest is erg zwak. Ik kan mijn kinderen geen melk meer geven.'

**MOHAMED
ABDULAH, I,
ETHIOPIË**

redeenkind.nl

tearfund.nl

woordendaad.nl

zoa.nl